

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetésekénél:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8

fél oldal ... • 16.— | nyolczad oldal • 4

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Harcz az alkohol ellen.

Wlassics közoktatásügyi miniszter rendeletet készített az alkoholizmus terjedésének megállítására. Hadjáratot indít a magyar társadalom egyik rákfeneje, a mértéktelen szeszfogyasztás ellen és hadseregébe osztja a tanítókat és a sajtót.

Angolországban küzdöttek és küzdenek a legnagyobb kitartással az alkoholizmus ellen s látjuk, hogy ott is minden intézményben, a mely eredményesen működik évtizedeken keresztül, ott munkálkodik a pap és a tanító.

A törvény ereje ott sem elégséges, úgy, mint nálunk, a baj leküzdésére. Azért a társadalom is megmozdult, hogy a testi, szellemi és erkölcsi elsatnyulás ellen munkába álljon.

A westminsteri bíbornok-érsek mint alapító járt elől jó példával, összetoborozta az egyházi és világi elemeket, hogy közös erővel építsenek az alattomos veszedelem útjába gátat. Megalakította a *róm. kath. szent kereszt* ligáját, mely azóta is működik. Az egyesület végeztélja, hogy a nemzetet, különösen a munkásosztályt óvja a sülyedéstől, vallásos és erkölcsös életre szoktassa s anyagi helyzetén segítsen. Az alkoholizálással szemben a liga álláspontja a következő: A szesz élvezete még nem vétek, sőt mérséklettel élvezve, sok esetben üdvös, sőt szükséges. De a veszély a legtöbb embernél azzal kezdődik, hogy nem képes megtartani a kellő mértéket. A szenvedély és ebből keletkező minden baj ebben gyökerezik. Ez ellen pedig az egyetlen biztos orvosság a szesz italoktól való tartózkodás. «Legyen ennek oka keresztény bölcsesség önmagukkal szemben, vagy pedig keresztény szeretet mások iránt, ez által Istennek kedves esekelményt töltesitenek.» Azért kizárja kebeléből még a mértékletes ivókat is. A tagok nyilatkozatot írnak alá, mely így szól: «Igérem Önnek, Atya és a szent-kereszt egyletének, hogy Isten segedelmével tartózkodom mindennemű szesz italok élvezetétől».

Az egyesület központja Londonban van s nemcsak az országban, hanem a külföldön is sok fiókintézmény tartozik hozzá. A központi egyesület havonként a bíbornok palotájában tartja üléseit; minden esztendőben nagy ünnepet ülnek, a hol a hívek ezrei vannak jelen.

Ez a legvirágzóbb egyesületek közé tartozik, mert a papság, tanítószág állandóan meggyőző módorban hat a népre.

A törvényhozással szemben a liga a következő álláspontot foglalja el: A nép akarata ellenére a legkisebb pusztn se engedjenek koresma-üzletet nyitni, mert az adózók gyermekeit ezek demoralizálják és a legtöbbször azok is az ivás áldozatai lesznek.

A főpapok, mint ilyenek és mint egyesületi elnökök követválasztások idején röpiratokat, manifestumokat bocsátanak ki a választóközönséghez, a hívekhez, a liga tagjaihoz, az alsópapsághoz, hogy figyelmeztessék a népet a szesz-fogyasztás nemzetgazdasági, erkölcsi veszedelmére és a szükséges reformokra.

A sajtóhoz nem csupán fölhívással fordulnak, hanem kész, kidolgozott törvényjavaslatokat küldenek közlés és terjesztés végett.

Gondoskodnak, hogy a tanítók alkalmas olvasókönyveket szerkesztsenek, melyek közül az egyik rész az iskolák, a másik alsóbb néposztályok részére készül. Az utóbbiak közül olyanok is készülnek, melyek az ifjúság rendszeres kioktatására és a nép fölvilágosítására szolgálnak.

Olyan külön könyveket is szerkesztsenek, melyek csupán az ifjúság erkölcsi nevelésére vannak szentelve s a többi tanításra szánt könyvek mellett rendszeres használatban vannak.

A *gyermekirodalomra* is különös gondot fordítanak, mert jól tudják, hogy a kis gyermek lelke tisztta, mint az égből hulló harmat. Azért az alkoholizmus ellen már a gyermekirodalom lapjain kezdik a szelid és gyöngéd munkát. A talaj hálados és áldásos, mert a tanító fogékony lelkéhez szól. S a hol a szülői ház nincs megfertőzve, ott nagy hatással folyik a munka.

A gyermek képzelődését haszon nélkül izzgató mesék helyett a mértékletességről mulatságos, de oktató, az életből elesett történeteket közölnek. A lapok illusztrációi kitűnők, művésziek, melyeket a legjobb művészek készítenek. Ezt láttuk legutóbb Budapesten, az üllői iparművészeti esernökben a hol *Walter Crane* gyermekirodalmi illusztrációi bámulatot keltettek a szakemberekben. Ezek az újságok folyton hirdetik, hogy a gyermek semmi szeszest italt ne igyék, mert bármily esekély mértékben élvezi is, csak azt testenek, lelkének. Ezekből az újságokból játszva, mulatva tanulja meg a mértékletességet és a szesztől való tartózkodást.

Nalunk — fájdalom — nemzeti virtusnak tartják az ifjak az ivást, diésekvés tárgyát képezi: sőt fiatalembereink pirulás nélkül, hős-ködvé emlegetik az átvirrasztott éjszakát, a kiűritett palacszkok számát.

Pedig *Herman Ottó* tudósunk legújabb, «A magyar nép arca és jelleme» című föltűnést keltő művében az *igazi magyarokról* írván, a *józan-ságot*, mint jellemző tulajdonságot emlegeti. A régiebb szabású magyarokról mondja, hogy kiváon józan életű férfiak voltak, a kik közül fölös számmal akadt, a ki sem szeszest itallal, sem dohánynyal nem élt, még pedig nemcsak tukarekosságból, hanem tudatosan, annak okából, mert hívatása nem tűri a részegeskedést: «berseget és józan-ságot követel az igaz embertől».

És ma már ott vagyunk, hogy kézzel-lábbal kell védekeznünk az alkoholizmus ellen.

Társadalmunk ezen a téren is megmozdulhatna, mert az iskolában, a templomban a tanító és a póp úgy is minden nap küzd a terjedő és romboló betegség ellen.

Győr.

Ujlaki Géza.

Az alkohol és az iskola.

... megkezdődtek a beiratások és én jelenleg 185 gyermeket tanítok. Ezek közül vagy 40 a fal mellett foglal helyet. Borzasztó munka! Báadásul 100 darab ismétlős is. Számokkal irrom, mert annyira buták a pálinkától, hogy szégyenlően betűkkel írni a számukat. Milyen eredményt lehet itt elérni? Igazán, milyen eredményt? Ismétlem felelet helyett én is az élet nagy küzdőterére szép reményekkel kibocsátott egyik tanítványom kérdését. Mit is feleljek?

Vannak képek, a melyeknek látásától borsózik az ember háta. Gyenge idegzet ki nem bírja a rút ábrázat disharmonikus vonásait. És ime ilyen undók, ilyen ijesztően rút, ilyen borzasztó fotográfiát tár szemeim elé egykori növendékeim egyike a XX. század magyar népiskolájának anyagi és szellemi állapotáról. Ki ne ijedne meg és ki ne kérdezné szívszorongva: «Milyen eredményt lehet itt elérni?»

Hány iskola vonásait tükrözi le e kép? Hányét?

Talán egyét! Lehet, hogy többét, lehet, hogy sokét. Adja Isten, hogy csak egyét! De hátha sokét? Ki az az államférfi, ki az a póp, ki az a néptanító, a ki nem érzi az ilyen iskolákból ellenállhatatlan erővel feltörő kérdés fagyasztó leheletét: «Milyen eredményt lehet itt elérni?» Itt, a hol az élet borzasztó valósága olyan ki-méletlen kézzel seper végig a tanítóképzők pedagógiai elméletein, mint az északi szél a tél kopár mezőin. Elmélet és gyakorlat, ideál és élet minő hatalmas disharmoniában találkoznak e plasztikus képen!

A legideálisabb elvekkel, a legszebb tervekkel és a legédesebb reményekkel eltelve kerülnek ki ifjaink a tanítóképzőből az életbe. Nem pusztán az életbe, nem dologra és küzdelemre, hanem — miként a példa mutatja — sokszor az élet valóságos szemétdombjára. Néha fényes palotából valóságos istállóba. És csudálkozzék valaki, hogy tájékozatlanul, tehetetlenül is elesüggedve állanak a lelki nyomorúság és piszok e nem várt háimaza, a pálinkától elkábított gyermekek százai előtt.

Nem akartam himni szemeimnek, mikor volt növendékem e lesújtó értesítést olvastam. Lehetetlennek tartok ekkora veszedelmet, ilyen mély erkölcsi süllyedést a magyar népiskolában. Pedig hiába! Nem ez az első eset! Pedagógusok és nem pedagógusok egyaránt kénytelenek konstatálni, hogy a pálinka, az utolsó századok e modern ragálya az anyagi és erkölcsi züllés veszedelmével fenyegeti Európa többi népeivel egyetemben a magyarságot is. És nemcsak fenyegeti, hanem, ha útját nem álljuk, úgy erkölcsiileg, mint anyagilag tönkre is teszi. Érzí a bajt mindenki és küzd ellene minden józan tanító, minden buzgó lelkipásztor. Az utóbbi években nagy erővel föllépő keresztény szellem ép úgy elsőrendű föladatának tekinti a mértékletlenség elleni küzdelmet, mint a régi keresztény eszmékből elősködő, de modern köntösbe bujtatott u. n. szociálpedagógia. *Guzszenitz Vilmos.*

(Folytatása következik.)

Az osztatlan iskola.

A magyar népoktatásnak egyik legnagyobb kérdése az osztatlan iskola kérdése. Az egytanítós osztatlan iskolák száma még mindig túlsúlyban van Magyarországon. Az osztatlan, vagy csak részben osztott iskolákban nyeri ismereteit, nevelését a magyar nemzet fundamentumát képező köznép fiainak és leányainak többsége. Azért hát sem a pedagógusra, sem a szociológusra nem közömbös dolog, milyen is az az intézmény, a melyben a nemzet zóme nevelését nyeri?

A fölmerülő kérdésre az élet nem ad megnyugtató feleletet. Az osztatlan, illetőleg részben osztott iskola általában gyarló intézmény s egész-

ben alig tudja megközelíteni azokat a czélokot, amelyek a törvény a népiskolai tanítás elé kitűzött. Az osztatlan iskola (eltekintve az általában igen problematikus iskolai neveléstől) nagyon hiányos és fogyatékos ismerettel Loesátja tanítványait az életbe. Nagyon távol áll attól az eszményi czéltól, hogy növendékeit az általános műveltség alapjait képező ismeretekre megtanítsa, bennük a tanulás vágyát fölkeltse, az olvasással járó nemesebb örömeiket megkedveltesse. Az osztatlan iskola tanulóinak nagy többsége letörik, mielőtt a reális ismereteket nyújtó felsőbb osztályokba kerülne. Az osztatlan iskola kérdése tehát általános érdekű nagy kérdés, melynek megoldása a népoktatás egyik elsőrangú feladata.

Mielőtt a megoldás módjára nézve véleményt mondanánk, föl kell vetnünk ezt a kérdést: mi annak az oka, hogy az osztatlan iskola hivatását általában nem képes betölteni? Első sorban az az oka, hogy az osztatlan iskola szerfölött kedvezőtlen külső körülmények között él. Küzd az anyagiakkal. Helyisége, fölszerelése hiányos. Gyarlón teljesíttetnek ezen szegény iskoláknál a dologi szükségletek. Ezek s a hasonló dolgok akadályozzák az iskolát nevelő-tanítói munkájában s elkedvetlenítik a tanítókat. A kedvezőtlen külső körülmények rovatába irandó továbbá: a rendetlen iskolalátogatás és az iskolai év jelentékeny megrövidülése.

Mindenekelőtt ezeket a kedvezőtlen külső körülményeket kell kedvezőbbé tenni.

A mi az iskola elhelyezését illeti, e tekintetben a tanító a jelenre nézve keveset tehet, mert az iskolafőntartó szegénységet nincsen hatalmában megszüntetni. A jövőt illetőleg azonban módjában van cselekedni. Ha apostoli buzgósággal tölti be hivatását, az akadályoktól vissza nem riad, hanem azok legyőzésére fordítja minden erejét; ha nem tekinti osztatlan iskolai állomását átmenetinek, hanem olyan pozíciónak, melyen *hivatást* kell betöltenie, tehát huzamosabb időn keresztül az iskolánál maradnia kötelessége: akkor áldozatkészre, erejének megfeszítésére tudja bírni még a nagyon szegény iskolafőntartót is. Az alkalmas helyiség fölépül. Ha ő nem is látná sok hasznát, látja az utána jövő nemzedék.

A fölszerelés kérdése nem olyan nehéz kérdés, mint a minőnek látszik. Értelmes és ügyes tanító ezt a kérdést megoldja maga. Az osztatlan iskolák jobbra falvakban és kisvárosokban vannak, tehát olyan helyeken, a melyekben a legtöbb szemléltető eszköz természetben és ingyen kínálkozik a tanítónak. Csak ki kell, hogy nyújtsa utánok a kezét. Sőt sok esetben még ez sem szükséges.

A mit a természet készen nem nyújt, azokat a kezügyességet tanult tanító előállítja maga és előállíttatja az ügyesebb gyermekekkel. A mi kevés olyan mesterséges eszköz kell, a mit a tanító elő nem tud állítani, azt egy pár korona

költséggel fokozatosan beszerezheti. Igaz, hogy az a pár korona sines, de ha a fentartó az ő áldozatkész munkásságát látja, előteremtí az az egy pár koronát. Talál rá módot, mert a cselekvés vágya találékony.

Nagy sebe az osztatlan iskolának egyrészt a tanítási idő aránytalan rövidege s a rendetlen iskolalátogatás.

Az iskolai év rövidegének oka magában a népoktatási törvényben keresendő, mely szabaddomlevelet ad arra, hogy az iskola az esztendőnek több mint a felében szüneteljen. Gyökereken a bajt csak a törvény revíziója alkalmával lehet orvosolni, segíteni azonban addig is lehet a bajon. Erre immár követésre érdemes példát mutat az állam. A törvény vonatkozó §-a ugyanis csak minimum gyanánt szabja falun az iskolai évet legalább 7 hónapra. Ennél kevesebb nem lehet a tanév, de *több* lehet. A hol szép szerével hosszabbra lehet nyújtani, legyen hosszabb. A hol azonban a köznép életviszonyai jelentékeny akadályt képezik a tanév egyfolytában való kivajtásának, ott a szünetek okszerűbb beosztásával lehetne a bajon segíteni. A tavaszi és őszi legszorgosabb munkaidőben lehetne egy pár hetet vakációzni és kárpótlásul a nyár folyamán egy kis foglalatást tenni. Ily módon legalább egy hónappal mindenütt növelni lehetne a tanévet; a mi nagy szó.

A rendetlen iskolalátogatás baján szinte nehezebb segíteni. Az iskolamulasztás okai jórészt olyanok, a melyeket megszüntetni egyszerűen nem lehet. A beteg családtagot ápoló gyermeket iskolába kényszeríteni nem lehet. Hiábavaló a bírság a ruhátlannal szemben is. Hát azt hogyan kényszerítse a hatóság az iskolába, a kinek munkája nélkül az anya, vagy testvér éhezni kénytelen? Mert úgy áll a dolog, hogy az olyan iskolamulasztás, mely a szülő hibájára vezethető vissza, a mely tehát büntethető, aránylag nem sok. A törvény vonatkozó §-a nem azért nem hajtatik végre, mert a hatóságok érellytelenek, hanem azért, mert nem lehet azt végrehajtani. Ám azért a hatóság teljes szigorú (természetesen a lehetőség s a humanitás határai között) mégis nagyon hasznos, mert még mindig elég gyakori az olyan mulasztás, mely a szülők haszonlesésében gyökerezik; még mindig elég jelentékeny azon szülőknek a száma, a kik — ha a hatóság szigorát nem érzik — visszatartják gyermekeiket az iskolától, hogy munkajüket kihasználhassák. Ezekkel szemben szorgalmazni kell a teljes szigor alkalmazását. Az iskolalátogatás pontossága ez által is növekszik. Itt-ott meglehet szüntetni a mulasztást a szülők és gyermekek megsegítése által; csak hogy a társadalmi uton való segítésre falun, a hol az osztatlan iskola van, vajmi ritkán van meg a lehetőség.

A mint az elmondottakból kitetszik, az osztatlan iskola kedvezőtlen külső viszonyain alaposan segíteni ezidőszert még nem lehet; ámde

jelentékeny javulást lehet elérni, ha a tanító s vele a helyi hatóság megteszi, a mit tehet.

Az osztatlan iskola kérdését azonban a legkedvezőbb külső viszonyok sem oldják, nem oldhatják meg. Az osztatlan iskola kérdésének lényege az iskola belételevel áll a legszorosabb kapcsolatban. Csak az iskola belső berendezésének javításával lehet tehát ezt a kérdést megoldani.

A mai osztatlan iskolának az a legnagyobb baja, hogy nagyon is «osztott»; annyiban t. i., hogy a tanító nagyon szétosztja, szétforgácsolja az idejét. Az a divatos óra- és osztálybeosztás a maga esendes foglalkozásaival, mely még mindig nyomorítja a tanítót és a tanulót, vízözön előtt való állapotokat mutat. Mindenekelőtt ezzel kell szakítani. Az élő szó, a közvetlenség hatásának ellensúlyozására szándékosan sem lehetne károsabb dolgot föltalálni, mint a tanítás idejének ily módon való szétforgácsolását, a gyermekeknek a tanítási idő nagy részében önmagukra utalását.

Az osztatlan iskola kérdését tehát akként kell megoldani, hogy a közvetlen foglalkozást ki kell terjeszteni a lehetőség legszélső határáig. A tanító lehetőleg mindig több osztállyal foglalkozzék s mennél kevesebb osztályt utaljon magánfoglalkozásra. Az élő szó, a közvetlenség e kiterjesztése megeleveníti az iskolát; fokozza annak nevelői és tanítói hatását. Redukálja a tanítónak oly nagy gondot okozó, de oly kevés értékű esendes foglalkozásokat, melyek s dolog természetéből miatta sem lehetnek a kívánt mértékben «esendések», minélfogva megnehezítik a fegyvertartást.

A közvetlen foglalkozás kiterjesztése, ez által osztatlan iskolának részben osztottá tétele a kombinált tanítás révén lehetséges. A tanító (eltekintve az I. osztálytól, melylyel a tanév első hónapjaiban külön kell foglalkozni sohasé beszéljen egy osztállyal). Tegye a tanítás eselekvő részévé a tanulók mennél nagyobb számát. Az I. és II. osztály a tanév nagy részében, a III. és IV., az V. és VI. osztály rendszeren együtt tanulhat. Ekként a hat osztályból minden nagyobb nehézség nélkül hármát lehet a gyakorlatban csinálni. Lépten nyomon előfordulnak esetek, midőn 3—4 osztályt lehet együtt foglalkoztatni s csak 1—2 osztályt kell esendes foglalkozásra utalni.

Ime ez az osztatlan iskola kérdése tükörkép fejtése. Egyszerű, könnyen fölfogható, akárcsak a Kolombus tojása. És követése sem nehéz a jó tanácsnak, mert a haszna (mely a munka könnyebbégében s eredményének fokozódásában áll) az akadályok legyőzésére képesíti az embert.

A kivétel szempontjából rendkívül fontos az megosztályok kombinálásának módja; mert a siker nem az elméleti utasításoktól, hanem a mikéntől függ. Sok tanító magától is rájön erre a mikéntre, de sokan lesznek azok a kollegák is, a kik önmaguktól a kombinálás lehető legjobb

módját megtalálni könnyen megtalálni nem tudják. Ezek dolgának megkönnyítése végett lesznek bátor közelebb a kombinálás gyakorlati kérdésével foglalkozni.

Ember János.

Machovich Izidor.

A besztercebányai egyházmegyei főtanfelügyelő életének 50. évfordulója alkalmából nagy ünnepséggel üdvözölték papok és tanítók.

Igenytelen tollal lehetetlen hű képét állítani össze oly tanferfiú életének, ki jeles tulajdonainál fogva, tanügyünk kimagaslóbb alakjai közé tartozik.

Machovich Izidor korponai apát, esperesplébános, egyházmegyei főtanfelügyelő élete, melyet gyermekkorától a legnagyobb és legdiszesebb oszmék szolgálatában tölt, megszentelt életnek nevezhető, mert szíve és lelke győzelmes hőssé, nagy férfiúvá avatta Machovichot, ki a teljes fényben ragyogó nap jötevé melegével árasztja el mindazokat, a kik munkaköréhez tartoznak.

Machovich Izidor született 1852. április 16-án Kis-Tapolcsányban, Bars vármegyében, hol atyja tanító volt; egyike azon pedagógusoknak, ki szigorú rendszeretete, pontossága, lelkiismerete s talentumával felülmulta kortársait. Két fia volt, Izidor és Antal; az utóbbi jeles tehetségű tanító Besztercebányán. Izidorból pap lett, 1875. június 6-án szentelték föl s egyideig az aulában, később a szemináriumban mint vicedirector, 1886-ban korponai esperesplébános; nemsokára apáttá, 1893-ban egyházmegyei főtanfelügyelővé nevezetett ki.

Papi kötelességeit ritka buzgalommal teljesíti. Szereti, tiszteli is minden ember, s a hol igaz emberre van szüksége akár a vármegyének, akár a városnak vagy társulatoknak, ott a vezérszereplés dolgában minden szem feléje irányul.

Magyar hazafisága rendületlen, tiszta, olyan, mint az egyházhoz való ragaszkodása. A tanítókat és a növendékeket szakadatlanul a magyar nyelv tanítása és tanulására serkenti; e czélból jutalmakat oszt.

A hazafias ünnepélyek megtartására szigorúan utasítja a tanítókat és örvend, ha ily ünnepélyek megtartásáért a tanítókat a közönség elismeréssel jutalmazza.

Nagyszerű és lélekemelő tevékenységet fejt ki a tanítók erkölcsi és anyagi jólétének érdekében, erről tanuskodik a besztercebányai egyházmegyei tanítóegyesület, melyet *mintagyletté* nevelt. Ennek kebelében a tanítók gyermekei számára *tápiintézeti segélyalapot* teremtett s ennek pénztárát bámulatos szívóssággal négy és félezer korona összegre fölszaporította. Az erényes, iparkodó tanítót igen nagyra becsüli, szeretettel és jóindulatával halmozza el.

Vonzó egyénisége, finomsága mellett kerlelho-

tellenül szigorú és szókimondó mindenivel szemben.

Mesterkéletlen, egyszerű, nyílt, kedves modorával, vendégszeretettel, rendkívül harátságos, hoszút nem ismerő szép jellemével mindenkinek a szeretetét, bizalmát minden időre kiérdemelte.

A kath. tanítók országos mozgalmaiban is résztvesz és erre egyházmegyéje tanítóit is buzdítja.

Machovich Izidorban a szigorú pap és hazafi, a böles politikus, a gyakorlott tanfőú, a szeretetreméltó házigazda vonzó változatokban áll előttünk.

Örömmel látjuk őt az egyházmegye tanítóinak koszorújában az első helyen, ezek szeretete képezi életének egyedüli örömét. T.

Közoktatási reform Angliában.

(Folytatás.)

Londonban, Liverpoolban, Salfordban ezek az ir papok gyűlésekben jöttek össze s tiltakoztak képviselőik magatartása ellen. Ilyen papok különben nem csekély számban vannak Angliában, s nem esupán papok, hanem apácák is. A *Liverpooli* püspök például egyik legutóbbi beszédében mondotta el, hogy székvárosában túlnyomó részben ir származású apácák működnek iskolákban és kórházakban; hogy abban a nagy városban épen az ir papok közreműködése folytán a katolikusoknak csak harminczkét százaléka nem jár rendszeren istentiszteletra, míg a protestánsok közül hatvan százalék; hogy évenként legalább 300-an térnek meg, de olyan protestáns elemekből, amelyek pozitív hitükkel buzgóan jártak régi templomaikba; míg a katolikus lakosság száma abban a nagy kereskedő városban évenként átlag tíz százalékkal szaporodik.

Különösen *Logue*, a irországi armaghi bíboros érsek keményen rendreutasította az irországi képviselőket, a kiknek pedig épen az ottani papok a legodaadóbb híveik. Ez sem használt, *Redmond* nem is válaszolt *Vanhan* levelére, hanem hogy ne kelljen ennek értelmében szavaznia, néhány társával Amerikába rándult át, hogy itt az irek között igazságon az angolok ellen; s annak sem volt eredménye, hogy csaknem az utolsó perczben, 1902 októberében egy három tagból álló püspöki bizottság az ir fővárosból szőlította föl a képviselőket, hogy a közoktatási reformokat szavazzák meg.

Az ireket azonban elvakította az angolok és kormányuk ellen való gyűlölet, a melyre ezek állhatatosan és alaposan rászólálnak. Az ir katolikus egyetemet nem akarják megalapítani, pedig már ötven esztendeje bajlódna vele; az e czérra kiküldött bizottság legutóbb jelentette ki, hogy Irországban teljesen fölösleges a katolikus egyetem, hanem hogy csak a meglévő-

ket: a *dublinit, belfastit és corkit* kell fejleszteni. Szóval az ireknek semmiféle óhajását (az egyetemen kívül állókat is) sem teljesíti az angol kormány, ne csodáljuk tehát, ha az ir képviselőket magatartásukban a régi politikai gyűlölködés befolyásolja.

Most pedig még erősebb a gyűlölködés, hogy az irek az e kérdésben való oppozíciójukkal ellentétbe helyezkedtek az angolok vallási érzületével is.

Igy szövetségzek tehát a liberálisok és az irek a törvényjavaslat ellen; fegyverbarátságuk már abból is érthető, hogy amazoknak jó része, épen a javaslat ellenzői állhatatos barátjai Irország autonómiájának; a *Home Bulenak*. Sokkal veszedelmesebb volt azonban a non-conformisták, azaz disszidentek ellenzékisége. *Vetési.*

(Folytatása következik.)

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Elvált tanítónők. *München.* a bajor főváros tanácsa, az utóbb nagyon érdekes és nagyon különös határozatot hozott. Már az egész világon tárgyalták a kérdést, hogy szabad-e a tanítónők férjhez mennie s a legtöbb esetben igenlőleg döntöttek; akadt azonban nem egy ország, a melyben nem oly simán ment a dolog s különösen azzal érveltek hogy a dolog az iskolaföntartók terheit nagy mértékben súlyosbitja. Eddig azonban még sehol nem fordult elő a kérdés, hogy mi történjék a férjétől elvált tanítónővel. S talán nem is merül föl a kérdés, ha egy túlságosan aggodalmas müncheni tanítónő föl nem veti. Ő ugyanis elvált a férjétől s ezután kérdést intézett a müncheni tanácshoz, vajjon megtartja-e őt továbbra is állásában. A tanács igenlőleg felelt, de azzal a furcsa, különös és értelmetlen megokolással, hogy maradhat, még pedig azért, *mert nincsenek gyermekei.* A kérdést különben kár volt fölvetni, mert ha a tanács akarta volna, amúgy is megbolygatja. Különben a legszigorúbb katolikus álláspont is megengedi a válást; az egyháznak például legfőlebb aggályai vannak az ágytól és asztaltól való elválás körül, de súlyos viszonyok között meg szokta engedni. S végre is, ha a tanítónők férjhez mehetnek az iskolaföntartó engedélyével, az elválásukba bele kell nyugodniok, akár vannak a tanítónőknek gyermekeik, akár nincsenek. A müncheni fővárosi tanács is tehát kupaktanácsnak tűnik föl okoskodásaiban.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Értesítés. Az esztergomi rk. tanítóképzőintézetben az írásbeli képesítő vizsgálatok május hó 26., 27. és 28. napjain fognak megtartatni. A kiknek az írásbeli képesítőt megelőzőleg még

a IV. osztályról magánvizsgálatot kell tenniük, azt május hó 25-én tehetik. *Gusvenitz Vilmos* igazgató.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A somlyóvidéki róm. kath. tanítóegylet f. évi május hó 7-én tartja meg Dévacsérben tavaszi rendes közgyűlését, melyre az egylet tagjai tisztelettel meghívotnak. Targysorozat: 1. D. e. 9 órákor szentmise. 2. Elnök megváltó. 3. A mult ülés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 4. Elnöki előterjesztések. 5. Gyakorlati tanítás. tartja: Acs J. e. tag. 6. Gyakorlati tanítás, tartja: Jösa E. e. tag; 7. A régi görögök és rómaiak pedagógusairól értekezés; Vathy J. e. tag. 8. Indítványok. Kis-jenő, 1903 ápril 21. *Ober János*, elnök.

Meghívó. Az érsekújváridéki róm. kath. népnevelők egyesületének vágsejlyei köre f. évi május 6-án Vágsejlyén a róm. kath. népkör helyiségében tartja évi közgyűlését, melyre a kör tagjait és a népoktatásügy barátait tisztelettel meghívom. A közgyűlés tárgysorozata: 1. D. e. 9 órákor szentmise. 2. Elnöki jelentés. 3. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének fölolvása. 4. Próbatanítás a magyar nyelvtan köréből. Tóth József. 5. A középponti bizottság munkatervének megvitatása. Nevezetesen: a) A tanítóegyesület ajászervezése. b) A hitvallásos és községi tanítók fizetése. c) Az uradalmi tanítók korpolleka. d) A phonómika. e) A kath. iskolaszékek és iskolák tanítói részére az állami és községi iskolákkal egyöntetű újításra kiadásának sürgetése. A kör tagjait tisztelettel kérem a kérdések beható tanulmányozására. 6. A kör szervezőinek jelentése. 7. A kör pénztárosának jelentése. 8. Jegyzőkönyv-olvasás. 9. Indítványok. 10. Tagsági díjak befizetése. Vágsejlyén, 1903 április hó. *Kovács István*, a kör elnöke.

Meghívó. A rozsnó-egyházmegyei róm. kath. tanítók egyesületének «Murány-garami-köre» rendes tavaszi közgyűlését f. évi május hó 13-án Murányban fogja megtartani, melyre a kör tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívom. Targysorozat: 1. 9 órákor szentmise s ennek meghallgatása után a gyűlés megnyitása. 2. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 3. A követező tettek közül egy-egynek fölolvása: a) Mi módon kell az iskolai életet berendezni, hogy az mindenben a gyakorlati életet szolgálja. b) Milyen kell a természetrajz óránytan részét kezelni, hogy annak a növendékek egykor a gyakorlati életben hasznát vehessék. 4. A központból beérkezett iratoknak, valamint az 1902. évi szeptember hó 1—2-ik napján Rozsnóon tartott XX-ik közgyűlés jegyzőkönyvének ismertetése. 5. Indítványok. Polonka, 1903 április 19. *Boros Ferenc*, körelnök.

Fölhívás. *E sorokra különösen fölhangjuk kártársaink figyelmét.* A magyar néptanítók fiai előtt az egyetemek ajtai éveken át el voltak zárva. A tanítók mostoha anyagi helyzeté nem engedte, hogy gyermekek magasabb kiképzésben részesülhessenek. A «Tanítók-Háza» nevű fővárosi országos intézmény immár lehetségessé teszi, hogy benne a tanítók előretörő fiai részint ingyen, részint mérsékelt áron bennlakást s ételmezt nyerve, az egyetemi előadásokat hallgathassák. A «Tanítók-Háza» létesítése óta számos tanítóegylet sorakozván ezen nagy horderejű intézmény támogatói közé, közadakozással összenedta s részben biztosította azon 4000 koronányi összeget, mely összeg a «Tanítók-Háza»-ban szervezendő egy szoba fenntartásához okvetlenül szükséges. Egyes tagok tájékoztatására czélszerűnek tartjuk említeni, hogy a szoba-alapítvány az alapító egylet sajátját képezi s az alapító egylet tagjainak az adomány arányához képest jogában áll az illető egyesület egyik-másik tagjának érdemes díjat szavazás útján az alapítványi helyre ajánlani. A nagy-zombatvidéki róm. kath. népnevelők egyesülete is, régi jó hűmevehez méltóan, mult évi őszi gyűlésén Heidler Károly egyes. világi elnök meglehangú fölhevására egyhanglag elhatározta, hogy a «Tanítók-Háza»-ban,

b. e. Zelliger József volt nagyszombati tanítóképezdei igazgató (1871—1886) kegyeletes emlékének tiszteletére «Zelliger József szoba» név alatt egy szobát alapít s e czélra gyűjtést rendez. T. Urak! Midőn mi filléremekkel hozzájárulunk e humánus intézet fenntartásához, kettős czélt szolgálunk. Az egyik az, hogy adományainkkal hozzáférhetővé tesszük egyesületünk egyik-másik tagja érdemes fának a tudomány legmagasabb csarnokait; a másik pedig az: hogy mi a szobát Zelliger József nevére alapítjuk, megtszjeljük és megörökítjük e kiváló kath. népnevelők egyesülete megalapítójának emlékét. Szem előtt tartva e kettős czélt s az egyesület mult évi határozatát, kibocsátjuk jelen fölhevásunkat s szent ügyünk fölkarolására elsősorban fölkerjük azon t. tagtársakat, a kik b. e. Zelliger tanítványai voltak, tehát a kik szerencsések valának e kiváló férfiút közvetlen közelből ismerni; fölkerjük továbbá egyesületünk minden tagját, valamint a nevelés s tanügy minden barátját, ki keresztény és hazafias részvetet érez a tanítók mostoha sorsa iránt. Fölhevásunk melegebb ajánlásra nem szorul, mivel annak ezéja a leghathatósabb ajánlás. *A kegyes adományok a gyűjtőcélekkel együtt lehetőleg 1903. évi május hó 1-ig Heidler Károly fölhevítő s egyes. társelnökhöz Karkőczra* (Nyitrau., u. p. Nagy-Bucsaný, külföldök. Midőn pedig t. jöltevőimnek nagylelkű adományaik-rt előre is forró köszönetet szavazunk, amelyermind az Eg. hőséges áldását esdve rájuk, s szent ügyünkre, vagyunk Nagyszombaton, 1902. évi november hó 1-én a nagyszombati-vidéki róm. kath. népnevelők egyesületének képviselőitében: *Jedlicska Pál* s. k., nagyszombati érseki helynök, az egyesület elnöke. *Heidler Károly* s. k., karkőczi fölhevítő, egyes. világi elnök. *Szuhay Lajos* s. k., felső-diósi kántortanító, egyesületi gyűző.

A tanító-egyesületi élet. A «Népnevelő» márczius 15-iki számában igen figyelemre méltó czikk jelent meg a fenti czimmal, Ember János tollából. Valóban egyesületi életünknek sok a javítandó, sőt, ha azt akarjuk, hogy ez legyen előhaladásunk, szervezetségünk egyik fokmérője, úgy, állítom, gyökeres átalakításra van szükség. Egyesületi életünkben ez idő szerint nem kering friss, életerős vér. A mai gyűlések — különösen a köri gyűlések — valóban nem kitejézői a tanítói közszellemnek, csak egy élő, de produktív munkára nem képes szervezetek. (Értem ez alatt a róm. kath. tanítók egyesületeit. Az állami és községi tanítók ezen a téren szintén nincsenek előbbre.) Való igaz az, hogy egyesületeink úgy a népoktatás helyes irányú fejlesztésére, valamint a tanítók érdekének előmozdítására édes keveset, vagy talán semmit sem tettek. Ez okból azt hiszem, mindnyájan belátjuk, hogy ez így nem maradhat, tenni kell valamit, ha haladni akarunk. Hogy azonban az épület elég erős legyen, melyre aztán biztosan föl lehetne építeni a tervszerűséget, én a reformulást egészen aludról kezdeném, t. i. az egyes köri egyesületeket látván el olyan szervezettel, hogy azok erősek és így munkaképesek legyenek. Elsősorban is rendezni kellene a fuvar- és napdíj ügyet. Kötelezni kellene minden iskolaföntartó testületet vagy telekezetet, hogy tanítóinak évenként legalább egyszer a köri gyűlésre fuvarát és napdíjat adjon. Ez idő szerint a köri gyűlésre csak az jár, kinek iskolaföntartója a maga jószántából költséget ad. A kik sem fuvarát, sem napdíjat nem kapnak és a gyűlés helyétől távol esnek, bizony otthon maradnak, mert sokszor 8—10 korona árán juthatnának el oda. Ez az egyik rész. A másik rész pedig azért marad otthon, mert senkisé tesz köteletségévé, hogy elmenjen, illetőleg ha valaki nem akar, egész életén át sem megy gyűlésre s ezért a hajszála sem görbül meg soha. Otthon maradnak sokan csupán kényelemszeretettől. Ez is rendezendő volna mielőbb oly módon, hogy a gyűlésekről elmaradni csak betegség és fontos családi ügy miatt lehet. Az egyik elmarad, mert nem kap utiköltséget, a másik elmarad, mert neki úgy tetszik. Így aztán nem esoda, ha egy-egy köri gyűlésen a kör tagjainak csak a tele van jelen. Rendezni kellene talán a tagsági díjakat és azoknak befizetési módzatait is. Egyik helyen pl. 2 korona az évi tagsági díj, a másik helyen 40 fillér. Egyik talán sok, a másik kevés. Azt mondhatnánk erre, hogy ez minden körnek

saját helyére. Hát ez igaz, de talán még sem helyes az annyi is sok kiadással küzdő tanítót két koronával megadni és ezért nem adni egyebet a gyűlési tudósítónál. Hát a befizetés módozatai körül vannak ám cifra szokások. Az egyik helyen a gyűlés tárgysorozatába veszik a tagdíjak beszédését, de rendszeren utóljára hagyják, mikor is mindenki siet az ebédre s így még az sem fizet, a ki egyébként szándékozott. A másik helyen egy ívet hozdoznak körül a gyűlés alatt és míg valaki fölolvast, addig összeszedik a tagdíjakat. Elképzelhető, milyen figyelemmel halgatják az illető fölolvását. Beszedik a tagdíjakat, de csak azoktól, a kik a gyűlésen megjelentek, a többi a fizetést sem mozdítja, nem hogy fizetne. Minden évben elhangzik az intés, de csak a puszta, mert sok helyen az alapszabály meg sem említi, hogy ezt minden tag fizetni köteles, hogy lehetne hát behajtatni. Ha a tagdíjkérdés rendezve lesz, még kell jelölni, hogy a begyűlt pénz mire fordítható. Nem tartom czélszerűnek a sok helyen szokásban lévő gyűlési tudósító költséges kinyomatását, mert a tárgyilagossá tudósítónak bármelyik szaklap szívesen nyit tért. Ezt csakis az egyházmegyei gyűlésekről tartom czélszerűnek, hol mindnyájan nem jelenhetünk meg, lévén az képviselői alapon szervezve. Ha mindezek rendezve lesznek, akkor válik szükségessé a tervszerűség meghonosítása, addig — bár sokat lendítene egyesületi életünkön — a czél nem érünk el egészen. Hozzászóltam a kérdéshez a köri gyűléseken szerzett tapasztalataim alapján. A ki még többet tud, mondja el, mert csak így oldhatjuk meg a kérdést sikeresen. Mikor más alapjában újra lesz szervezve egyesületi életünk, honosítsuk meg az annira kívánatos tervszerűséget, hogy a kath. tanítóság számára és tekintélyéhez mérten legyenek megtarthatók a köri gyűlések is. *Scabó Ferenc*, tanító.

IRODALOM.

A magyar nyelv és fogalmazás kézikönyve elemi iskolák számára. Irta *Ember Károly*. Három részben. Az I. rész (I. oszt.) ára kemény kötésben 20 fillér; a II. rész (II. oszt.) 32 fillér. Sok szó esett már a népszerűség számára írt nyelvtani kézikönyvekről. Valamennyi hosszalólább kitűnik az az általánosan tapasztalt igazság, hogy kivált az elemi iskolában tévesztett czél a pusztán nyelvtudakosság, de fölülte szükséges a helyes olvasás, írás és fogalmazás ismerete. Sajnos azonban, hogy az eddig megjelent kézikönyvek — mondhatnám — kivételek nélkül megelégszenek a sablonszerű holt szabályok föl-sorolásával, a tudakos rendszerrel; s ez főleg osztatlan iskolában azért is nagy baj, mert itt nincs elég idő a hiányt kiegészíteni, a gyakorlati részre sok munkát fordítani. Így vagyunk vele, mint némely házi szükséglettel, a melyet a nagy elfoglaltság miatt nem érünk rá házilag előállítani s örülünk, ha a boltban készen jutunk hozzá. Hogy az oktatásban fölmerült hiánynak kárát ne valljuk, kétszere-sen örülhetünk annak, ha a kézikönyv tiszta és elég segédanyagot találunk az oktatás sikerének könnyű és biztos elősegítésére. Elismeréssel kell azért szólnom *Ember Károly*-ról, ki az elemi iskola nyelvtanításának föladatát átismertve, kézikönyvében olyan új és praktikus anyagot tárgyal, mely a tanítást megkönnyíti és a tanulók fölfiggását megvilágítja. A könyv érdemének emeléséhez a következők járulnak: 1. A hangok és beszédrészek ismertetését mindart összeköti azok helyesírásával. 2. Fokozatos benne az ismétlés az egyes beszédrészek jelentésének és mondattani szereplésének bő tárgyalásában. Elismeréssel említem még a jó és olcsó kiállítást, a mi egyébiránt a Szent-István-Társulat minden kiadványára rálik. Tisztelettel megjegyzem végül, hogy az említett munka nem szorult ugyan az én díszretemre, de hogy kartársaim munkáját megkönnyítsem, azt hiszem a közjó érdekében csak hasznos dolgot cselekszem velem, midőn azt hangoztatom: Győzzön a jobb! * *Vécsi goston*.

* E kritikai véleményt az Egerben megjelenő *Nepiskolai Tanúgyból* vettük át.

VEGYESEK.

A magyar kath. iskolák ellátása. Abból az alkalomból, hogy az állami tanítók fizetés-rendezése egy lépéssel előbbre vitte a tanítók anyagi ellátását, Bertalan Vincze a fönti czim alatt egy füzetkét adott ki. Minden felkésznek, tanítónak és a kath. iskolák iránt érdeklődő közönségnek a jelen viszonyok között a kibontakozás módozatainak megállapíthatása czéljából nagyon kívánatos annak megszerzése. Tártya a kath. iskolák föntartásának biztosítása és alkalmazottjainak az állami tanítókkal megfelelő ellátása. Ára 1 korona. A könyv szerkesztőjénél Esztergom-ban rendelhető meg.

Követésre méltó példa. A sopronmegyei Bónya község katolikusai szép jelet álltak áldozatkészségüknek és katolikus egyházuk iránti hűségüknek. A községi iskolát már évek óta tenyegette az államosítás veszedelme, a mely már közel jövőben be is teljesült volna. Ennek kiküldetésére husvét hétfőjén Muskovich plébános meghívására összegyűltek az iskola nagytermében és egyhangulag elhatározták, hogy az iskolát újra építetik és egy új tanítói állást szerveznek. A szép határozat annál inkább is dícsérendő, mert csak nemrégiben hoztak a község lakói nagy áldozatokat templomuk restaurálása körül.

Halálozás. *Hajdu Lajos* ugodi (Veszprém.) kántortanító s a pápai espereskerületi róm. kath. tanító-egyesület elnökét a legsúlyosabb fájdalom érte. Lajos fia, ki 20 éves, jeles tehetségű műgyetemi halgató volt, 1. hó 10-én meghalt. A szépműnyű, jó fiúnak temetése a legnagyobb részvét mellett 12-én volt. Nyugodjék békében az igazi jó gyermek és Isten adjon vigaszt és erőt a bánatos szülőknek a gyász elviseléséhez.

Uj leánynevelő-intézet. Budapesten egy új apácza-rend telepedett meg. A *Hermína-kápolna* tőszomszédságában ugyanis a *Mária-szerzet* misszionárius női megvárosoltak egy óriási nyaralót, melyet zárdává alakítottak át. A főnöknő *Bossi-Fedrigotti Mária Immacuatta* grófnő, a kivél együtt 35 nővér van a zárdában. Az új apáczák fehér szerzetesnői ruhát viselnek és mihelyt berendezkednek, intézetükben iparskolát létesítenek.

Könyvradományok gyűjtése. A miniszterelnök mint belügyminiszter 29.174/1903. sz. a. kelt rendelete folytán megengedte, hogy az adász-tevelő róm. kath. hitközség, templom- és iskolaépítési czélokra ország-szerzte könyvradományokat gyűjthesse.

Mailáth püspök a székely ifjakért. Az erdélyi katolikus státus Mailáth Gusztáv gróf püspök kezdesére háromszáz ifju fölvetelére és ellátására alkalmas konvik-tust állít föl, a melyben székely ifjak középiskolai és egyetemi tanulmányaik ideje alatt teljes ellátást és anyagi támogatást nyernek.

Szmrecsányi Pál szepesi püspök ezidei VII. sz. körlevelében a szepeshelyi római katolikus tanítóképző-intézet segélyegyletének választmányi ülésről fölvetett jegyzőkönyvét közli. E szerint a mult tanévben a püspök úr 1080 koronát adományozott az intézeti növendékek segélyezésére. A mult tanévben 18 növendék részesült összesen 1800 koronányi segélyben. E körlevelben azután 3 római katolikus tanító állomásra pályázatot hirdet, végül pedig *Jeney Ernő* «Ünnepi, vasárnapi és alkalmi egyházi beszédei» valamint «A Miatyánk könyve» című képes diszmvét ajánlja.

Szerkesztői üzenetek.

O. F., G. V., H. K. B. F. Beérkezett. Közzétettük. — H. A. Készséggel teljesítettük kívánságát. — L. J. Köszönet az értesítésért. — M. M. Azt magunk sem tudjuk. — Cs. A. Mi csak a Szent-István-Társulat kebelében működő tankönyv-vizsgáló bizottság által hasznalatra engedélyezett tankönyvekről közölhetünk kritikai véleményt, a még nem approbált tankönyveknek csak megjelenését jelezhetjük. Azt hisszük, hogy azt egészen természetesnek találja, hogy egy hivatalos lap nem előzheti meg a hiva-

talos véleményét. — F. A. A nyugdíjba beszámítható fizetése a korpótlékkal nagyobbodik; tehát ezidőszent 398 font. A korpótlék a kir. tanfelügyelőség után bejelentendő a nyugdíjintézethez. A bejelentést az iskolaszék eszközölje. — S. F. Levélben feleltünk. — Sz. I. Egyebet is várunk. — B. V. Beérkezett. — G. V. Már intézkedünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Egri érseki megye.

A tiszalöki (Szabolcsmegye) kántortanítói állomásra pályázatot hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, pince, tehénöl, sertésöl, helyső és külső kert. Városához közel 19 katasztrális hold föld, 8 darab szarvasmarham legeltetési jog, melyeknek évi bérösszege 600 kor. Tandíj 80, párbér 100, stóla 80, államségély 160, a Fischer-alapból 80 korona. Összes jövedelem 1160 korona. Kötelessége osztályon iskolában tanítani, minden kántori tankezelőt vezetni. Kérvényhez csatolni kell: keresztlevelet, lelkeszámtal állított szabad állapotú bizonyítványt, tanítói oklevelet, működési és erkölcsi bizonyítványokat mindazon helyektől, ahol az illető alkalmazva volt. Pályázati határidő *május 14.* Választás ugyanakkor. Személyes megjelenés szükséges. A kérvények titkár: Dömötör György iskolaszéki elnökhöz küldendők. 104 2-2

Kalocsai érseki megye.

Ó-Kanizsara (Bácsmegye) segédkántor kerestetik. Fizetése 20 korona és ellátás. *Kék Béla.* 108 1-3

Kassai egyházmegye.

A felső-novaji róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat nyitott. Jövedelme: tisztességes lakás, nagy kert és belsőség; 18 kat. hold szántóföld (ez évben telében vetve) bérbeadás esetében 360 kor., részben újraelvett szőlő, alapítványokból 25 kor., 90 fillér, párbér 10 köböl rozs, stóla kb. 60 kor., államségély 200 kor., hitközségtől 224 kor., 66 fillér, iskolafűtésre 3 öl fa. Okleveles egyének a választás napján (május 25.) személyes megjelenése keretik. Kellőleg felszerelt kérvények *május 24-ig a plébániahivatalhoz* (u. p. Garadna) küldendők. 111 1-1

Rozsnyói püspöki megye.

A tornai róm. kath. elemi iskola tanítói állásra *aprilis 29-ig* pályázat hirdettek. Javadalma készpénzben 300 kor. Egy szekér széna, egy szekér sárnyu, értéke 60 kor., két köb. gabona 20 kor. értékben, egy köb. buza (a hivatól) 12 kor. Az urad. pénztárból 105 kor., 10 bécsi öl tűzifa (természetben) 136 kor., két köb. búza 24 kor., négy köb. gabona 40 kor., 30 font só 4 kor., összesen 800 kor. A gazdasági ismétlőiskola tanításáért oklevéllel bíró 200 kor. tiszteletdíjban részesül. Van három szobából álló lakása s melléképületek. Tartozik minden 2. vasárnapi orgonálni, bármely osztályban tanítani. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények benyújtandók *Möhler Károly* esp. plébános, isksz. elnökhöz. 107 1-2

A rozsnyói egyházmegye kötelékéből való elbocsátás által üresedésbe jött *barkai* (Gömörm.) kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalma: földrétből 220 kor., hivatól 197 kor., stólaból 120 kor., uradalomtól 86 kor., ostyasülésért 12 kor., tandíjból 160 kor., bucsilitánjáért 10 kor., 46 fillér, 4 db. marhaegeltetésért 16 kor., 12 m. tűzifa beszállítva 24 kor. értékben, házi- és példánykerthől 30 kor., államségélyből 358 kor., korpótlék 100 kor., összesen 1253 kor., 46 fillér. Van két szoba, konyha, kamra, istálló és melléképület nagy házikerttel. Választás *május 12-én* reggel 10 órakor. Csakis okleveles és az orgonálásban teljes szakképzett egyének pályázhat-

nak. Pályázók kitűzött határidőnél — bemutatás végett — előbb is jelentkezhetnek. Személyes megjelenés előnyös, a megválasztott vasuti költsége megtérítetik. Az állás azonnal is, de legkésőbb május 26-ig elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények *Nagy Imre* plébános, Barka, u. p. Dernő (Gömörm.) címzendők. 110 1-1

Divény-Oroszi róm. kath. kántortanítói állásra okleveles tanerő kerestetik. Jövedelme hivatalos megállapítás szerint összesen 1200 kor., két szobából álló lakás. Fűtés és korpótlék biztosítva. Folyamodni lehet *május 15-ig* az iskolaszéki elnökségre címezve. Személyes megjelenés okvetlenül. *Divény-Oroszi* (Nográdm.) u. a. *Krivány-Gyetta. Dulla Nándor*, plébános. 112 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

A letenyei róm. kath. elemi iskolához *május* és *janus* hónapokra helyettes-tanító, esetleg tanítóno kerestetik. Fizetése e két óra 140 korona. Megkeresések sürgősen alulírottához küldendők. *Laskovits Ferenc* iskolaszéki elnök. Letenye (Zala megye). 113 1-1

Zágrábi érseki megye.

Csáktornyai (Muraköz) róm. kath. kántori állásra pályázat hirdettek. Pályázhatnak csak okleveles kántorok. A nyelv magyar-hórvát. Pályázati határidő *május 7-én* 10 óra, mely napon próba tartatik a szakértői bizottság előtt. Fizetése 1600 kor. és legalább 300 kor. stólaris jövedelem. Felszerelt kérvények a csáktornyai *plébániahivatalhoz* küldendők. 109 1-1

Ajánlkozás. Okl. tanító azonnali belépésre ajánlkozik tanítóknak, kántortanítóknak bárhová. Cím: Róm. kath. tanító Kukmér (Vasm.). 114 1-1

Cserélek. Cserélőnek állására való tekintet nélkül. Bácskai szab. kir. városban működöm mint kántortanító, 2300 kor. készpénzfelvétéssel. Cserélő köteles ingatlanamat megváltani. Levelek *Mosse Rudolf* hirdetési irodájába Budapestre intézendők. 103 2-3

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentistovagja, a *Ferencz József-rend* lovagja.

A parisi és becsi világkiállításán stb. helyről kitüntetve.

Legelősb arban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomasu csorendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangu orgonákat szállit. 30 év óta 80 orgonát szállított. Mindenemü orgonajavításokat és hangolásokat a legmésékeltébb arban és lelkiismeretes pontossággal teljesit. Orgona jokarban tartása mérékelt arban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kivanatra díjtalanul.